

Domov>Sodni postopki>Civilne zadeve>Katero sodišče je pristojno

Katero sodišče je pristojno

Slovaška

1 Ali se moram obrniti na redno civilno sodišče ali na specializirano sodišče (na primer delovno sodišče)?

Načeloma so v postopku na prvi stopnji v civilnih zadevah pristojna redna sodišča, kar v večini primerov pomeni okrajno sodišče (*okresný súd*) (člen 12 zakonika o civilnem pravnem postopku (*Civilný sporový poriadok*, ZCPP)), v izjemnih primerih pa okrožno sodišče (*krajský súd*) (člen 31 ZCPP). V nekaterih primerih se je treba obrniti na specializirano sodišče (glej odgovor na tretje vprašanje).

2 Kako lahko izvem, na katero sodišče naj se obrnem, kadar so pristojna redna civilna sodišča (tj. sodišča, ki so pristojna za take zadeve)?

Stvarna pristojnost se na splošno razume kot določitev pristojnosti za odločanje o zadevah na prvi stopnji različnim vrstam sodišč, torej določitev, ali mora o zadevi kot sodišče prve stopnje odločiti okrajno ali okrožno sodišče. Na splošno so za obravnavanje civilnih zadev na prvi stopnji pristojna okrajna sodišča (člen 12 ZCPP). V nekaterih zadevah, določenih z zakonom, o zadevah kot sodišča prve stopnje odločajo okrožna sodišča (člen 31 ZCPP). Osnovno merilo za določitev pristojnosti sodišča je narava zadeve.

Osnova sodnega postopka so obravnave pred sodišči prve stopnje. Vsako zadevo mora najprej obravnavati sodišče prve stopnje. Za določitev stvarne pristojnosti so odločilne okoliščine ob začetku postopka, tj. na dan, ko zahtevek/tožba prispe na sodišče. Sprememba okoliščin med postopkom ne vpliva na že ugotovljeno stvarno pristojnost.

Stvarna pristojnost je eden od temeljnih procesnih pogojev, ki veljajo za sodišče. Sodišče po uradni dolžnosti preverja njegovo izpolnjevanje v vseh fazah postopka in na vseh stopnjah, tako da ugovora stvarne nepristojnosti ni treba vložiti. Če sodišče meni, da ni stvarno pristojno, mora zadevo odstopiti drugemu sodišču, ki je stvarno pristojno, in o tem obvestiti vložnika/tožnika. Če je zahtevek/tožba že bil vročen nasprotni stranki/tožencu, mora sodišče tudi to stranko obvestiti o tem, da je zadevo odstopilo sodišču, ki je stvarno pristojno. Do spor glede stvarne pristojnosti lahko pride le med okrajnim in okrožnim sodiščem, saj vrhovno sodišče (*Najvyšší súd*) v postopku na prvi stopnji ne more biti stvarno pristojno. Spor glede stvarne pristojnosti med okrajnim in okrožnim sodiščem rešuje vrhovno sodišče, ki je obema nadrejeno pri odločanju o pristojnosti.

2.1 Ali obstaja razlika med nižjimi in višjimi rednimi civilnimi sodišči (npr. okrožna sodišča kot nižja sodišča in regionalna sodišča kot višja sodišča) in če je tako, katero sodišče je pristojno za mojo zadevo?

Sodni sistem Slovaške republike ima sodišča treh stopenj: okrajna sodišča, okrožna sodišča in vrhovno sodišče. Za obravnavanje civilnih zadev na prvi stopnji so pristojna okrajna sodišča (člen 12 ZCPP). Na drugi stopnji so pristojna okrožna sodišča, kar pomeni, da pritožbe zoper odločbe okrajnih sodišč vedno obravnavajo okrožna sodišča. Izjeme so spori, ki izhajajo iz abstraktnega nadzora v potrošniških zadevah, kjer okrožna sodišča (okrožno sodišče v Bratislavi, okrožno sodišče v Banskí Bistrici in okrožno sodišče v Košicah) v svojih okrožjih odločajo kot sodišča prve stopnje (člen 31 ZCPP).

2.2 Krajevna pristojnost (je sodišče v mestu A ali mestu B pristojno za mojo zadevo?)

Krajevna pristojnost je urejena z zakonikom o civilnem pravnem postopku in zakonikom o civilnem nepravdnem postopku (*Civilný mimosporový poriadok*, ZCNP). Z določbami o krajevni pristojnosti je določeno, katero prvostopenjsko sodišče, tj. katero posamezno sodišče med vsemi sodišči, ki so stvarno pristojna, bi moralo obravnavati zadevo in odločiti o njej. Veljavna pravna ureditev razlikuje med splošno krajevno pristojnostjo in posebno krajevno pristojnostjo. Posebna krajevna pristojnost ima pri določanju krajevne pristojnosti sodišča prednost. Če pristojnost ni določena na ta način, se upošteva splošna krajevna pristojnost. Krajevna pristojnost je lahko tudi izbirna (alternativna/poljubna) ali izključna. Če je izbirna, lahko tožnik izbere, ali bo tožbo vložil pri rednem sodišču toženca ali drugem sodišču, navedenem v ZCPP. V primeru izključne krajevne pristojnosti so našteje zadeve, v katerih je izključno pristojno sodišče, ki ni redno sodišče toženca. To pomeni, da je določeno sodišče pristojno, in sicer ne glede na to, da to ni redno sodišče toženca, in ne glede na možnost lastne izbire sodišča v konkretni zadevi.

2.2.1 Splošno pravilo krajevne pristojnosti

Pravne zadeve

V skladu z določbami ZCPP je krajevno pristojno vedno redno sodišče toženca, razen če ni drugače določeno (člen 13 ZCPP).

Redno sodišče fizične osebe je sodišče, na območju katerega ima fizična oseba stalno prebivališče (člen 14 ZCPP).

Redno sodišče pravne osebe je sodišče, na območju katerega ima pravna oseba registrirani sedež (člen 15(1) ZCPP). Redno sodišče tuje pravne osebe je sodišče, na območju katerega ima tuja pravna oseba podružnico v Slovaški republiki (člen 15(2) ZCPP).

Če rednega sodišča tako ni mogoče določiti, je redno sodišče sodišče, na območju katerega je imela fizična ali pravna oseba zadnje stalno prebivališče ali registrirani sedež v Slovaški republiki; če takega sodišča ni, je pristojno sodišče, na območju katerega ima oseba premoženje (člen 16 ZCPP).

Redno sodišče za državo je sodišče, na območju katerega je nastalo dejstvo, ki je povod za zahtevek (člen 17 ZCPP).

Nepravne zadeve

V nepravdnih zadevah (člen 3 ZCNP) je krajevno pristojno sodišče, določeno z zakonom. Če krajevne pristojnosti ni mogoče določiti tako, je krajevno pristojno redno sodišče tožnika.

2.2.2 Izjeme od splošnega pravila

2.2.2.1 Kdaj lahko izbiram med sodiščem v kraju stalnega prebivališča toženca (sodišče, ki ga določa splošno pravilo) in drugimi sodišči?

Alternativna pristojnost (poljubno izbrano sodišče) izraža pravico tožnika, da namesto rednega sodišča toženca izbere sodišče, ki je pristojno po členu 19 ZCPP. Poleg rednega sodišča toženca je krajevno pristojno tudi sodišče, na območju katerega:

- je toženčev kraj dela v skladu z njegovo pogodbo o zaposlitvi;
- je nastala okoliščina, ki je podlaga za odškodninski zahtevek;
- je podružnica tožene pravne osebe, če se spor nanaša na to podružnico;
- ima tožnik, ki je potrošnik, stalno prebivališče, če gre za potrošniški spor ali če se postopek nanaša na spore, povezane z arbitražo v potrošniških sporih;
- ima tožnik stalno prebivališče ali registrirani sedež, ali v primeru tuje pravne osebe sodišče, na območju katerega ima tožnik organizacijsko enoto, če gre za protidiskriminacijski spor.

2.2.2.2 Kdaj moram izbrati drugo sodišče namesto sodišča v kraju stalnega prebivališča toženca (sodišče, ki ga določa splošno pravilo)?

Izključna pristojnost v **pravnih zadevah** pomeni obveznost tožnika, da namesto rednega sodišča toženca izbere sodišče, ki je pristojno v skladu s členom 20 ZCPP. To pomeni, da je za obravnavo zadeve v naslednjih primerih krajevno pristojno sodišče:

- (a) na območju katerega je nepremičnina, kadar se spor nanaša na stvarno pravico na nepremičnini;
 - (b) na območju katerega poteka zapuščinski postopek, kadar se spor nanaša na zapuščinski postopek;
 - (c) na katerem poteka izvršilni postopek, če spor nastane zaradi posebne narave postopka;
 - (d) na katerem poteka stečajni postopek ali postopek prestrukturiranja, če spor nastane zaradi posebne narave postopka, razen postopka v zvezi s poravnavo nedeljivega skupnega premoženja zakoncev;
 - (e) na območju katerega je kraj arbitraže, če se postopek nanaša na spore v zvezi z arbitražnim postopkom, razen arbitražnega postopka za potrošniške spore; če je kraj arbitraže zunaj Slovaške republike, je za obravnavo zadeve pristojno sodišče, na območju katerega ima toženec stalno prebivališče ali naslov registriranega sedeža ali organizacijske enote, če gre za tujo pravno osebo; če toženec v Slovaški republiki nima stalnega prebivališča ali naslova registriranega sedeža ali organizacijske enote, če gre za tujo pravno osebo, je za obravnavo zadeve pristojno sodišče, na območju katerega ima tožnik stalno prebivališče ali naslov registriranega sedeža ali organizacijske enote, če gre za tujo pravno osebo.
- Izključna pristojnost v **nepravdnih zadevah** pomeni, da je namesto rednega sodišča pristojno sodišče, navedeno v nadaljevanju.
- V postopku za **razvezo zakonske zveze** je krajevno pristojno sodišče, na območju katerega sta imela zakonca zadnje skupno stalno prebivališče, če vsaj eden od njiju še vedno prebiva na tem območju. V nasprotnem primeru je krajevno pristojno redno sodišče zakonca, ki ni vložil zahtevka. Če pristojnosti sodišča tako ni mogoče določiti, je pristojno redno sodišče tožnika (člen 92 ZCNP).
- V postopku za **ugotovitev neveljavnosti ali ničnosti zakonske zveze** je krajevno pristojno sodišče, na območju katerega sta imela zakonca zadnje skupno stalno prebivališče, če vsaj eden od njiju še vedno prebiva na tem območju. V nasprotnem primeru je krajevno pristojno redno sodišče zakonca, ki ni vložil zahtevka. Če pristojnosti sodišča tako ni mogoče določiti, je pristojno redno sodišče enega od zakoncev (člen 101 ZCNP).
- V postopku v zvezi s **sodnim varstvom mladoletnih oseb** je krajevno pristojno sodišče, na območju katerega ima mladoletna oseba ob začetku postopka stalno prebivališče, določeno s soglasjem njegovih staršev ali v skladu z zakonom (člen 112(1) ZCNP).
- V postopku v zvezi s **posvojitvijo** je krajevno pristojno sodišče, na območju katerega ima otrok ob začetku postopka stalno prebivališče, določeno s soglasjem njegovih staršev ali v skladu z zakonom. Če takega sodišča ni, je za obravnavo zadeve pristojno sodišče, na območju katerega otrok običajno prebiva (člen 136 ZCNP).
- V postopku v zvezi s **poslovno sposobnostjo** je krajevno pristojno sodišče, na območju katerega ima oseba, katere poslovna sposobnost se obravnava, stalno prebivališče (člen 232 ZCNP).
- V postopku v zvezi z **dopustnostjo sprejetja in zadržanja osebe v zdravstveni ustanovi** je krajevno pristojno sodišče, na območju katerega je zdravstvena ustanova (člen 252 ZCNP).
- V postopku v zvezi z **imenovanjem skrbnika** je krajevno pristojno sodišče, na območju katerega ima zadevni posameznik stalno prebivališče; če takega sodišča ni, je pristojno sodišče, na območju katerega ima posameznik premoženje (člen 273 ZCNP).
- V postopku v zvezi z **razglasitvijo smrti** je krajevno pristojno redno sodišče osebe, ki naj bi bila razglašena za mrtvo (člen 220 ZCNP).
- V postopku v zvezi z **dedovanjem** je krajevno pristojno sodišče, na območju katerega:

- (a) je imel zapustnik ob smrti stalno prebivališče;
 - (b) je premoženje zapustnika, razen če je pristojnost določena na podlagi točke (a);
 - (c) je zapustnik umrl, razen če je pristojnost določena na podlagi točke (a) ali (b) (člen 158 ZCNP).
- V naknadnem zapuščinskem postopku je krajevno pristojno sodišče, ki je končalo zapuščinski postopek (člen 159 ZCNP).
- Če mora sodišče v povezavi z zapuščinskim postopkom odobriti dejanje mladoletne osebe, ki je dedič, je za odobritev pravnega dejanja pristojno sodišče, na katerem poteka zapuščinski postopek (člen 160(1) ZCNP).
- V postopku v zvezi z **notarsko hrambo** je krajevno pristojno sodišče, na območju katerega ima notar, v katerega hrambi so denar, predmeti ali vrednostni papirji, registrirani sedež (člen 334 ZCNP).
- V postopku v zvezi z **amortizacijo izgubljenega vrednostnega papirja, ki ga je izdala banka ali podružnica tuje banke**, je krajevno pristojno sodišče, na območju katerega ima banka ali podružnica tuje banke registrirani sedež. V nasprotnem primeru je za postopek v zvezi z amortizacijo listine pristojno redno sodišče tožnika. Če tožnik nima rednega sodišča v Slovaški republiki, je pristojno sodišče, na območju katerega je plačilni kraj (člen 311 ZCNP).

2.2.2.3 Ali lahko stranki izbereta sodišče, ki običajno ne bi bilo pristojno?

Ne.

3 Kako lahko izvem, na katero sodišče naj se obrnem, kadar so pristojna specializirana sodišča?

Pristojnost specializiranih sodišč je urejena v členih od 22 do 33 ZCNP. Specializirana sodišča so pristojna za:

- (a) postopek v zvezi z menicami in čeki;
- (b) delovnopravne spore;
- (c) stečajne postopke in postopke prestrukturiranja;
- (d) spore glede industrijske lastnine;
- (e) spore v zvezi z nelojalno konkurenco in avtorskimi pravicami;
- (f) spore, ki izhajajo iz gospodarske konkurence;
- (g) spore v zvezi z arbitražnimi postopki;
- (h) spore, ki izhajajo iz borznih pogodb;
- (i) spore v zvezi z ugotovitvijo neveljavnosti pogodbe, koncesijske pogodbe za delo ali okvirnega sporazuma;
- (j) spore, ki izhajajo iz abstraktnega nadzora v potrošniških zadevah;
- (k) spore glede odškodnine za jedrsko škodo;
- (l) zadeve v zvezi z zaščitnimi ukrepi v civilnih zadevah, odrejenimi v drugi državi članici EU.

Zadnja posodobitev: 10/02/2020

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.

Zaradi izstopa Združenega kraljestva iz Evropske unije države članice posodablajo strani z nacionalno vsebino na tem spletišču. Če spletna stran vključuje vsebino, ki še ne odraža izstopa Združenega kraljestva, je nenamerna in jo bomo ustrezno odpravili.